

ДИСПОЗИЦІЯ НОРМИ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК (диспозиція – від лат. *dispositio* – розташування, розміщення) – структурний елемент норми закону про крим. відповідальність. Абсолютна більшість норм Особл. част. КК відрізняється однорідністю структурних елементів, у них чітко визначені **Д. н. О. ч. КК** і *санкція*. **Д. н. О. ч. КК** – це частина норми Особл. част., в якій визначаються ознаки злочинного діяння. **Д. н. О. ч. КК** відображає сусп. небезпеч. поведінку, яку зак-вещь забороняє впроваджувати у сусп. практику. За складом сформульованих заборон **Д. н. О. ч. КК** поділяються на прості (передбачають одну дію – напр., підміна чужої дитини – ст. 148 КК), складні (передбачають певну сукупність дій – напр., статеві зносини із застосуванням фізичного насильства – ст. 152 КК) й альтернативні (такі, що визначають кілька варіантів забороненої поведінки, кожний з яких може бути вчинений самостійно – напр., привласнення чи розтрата чужого майна – ст. 191 КК). За ступенем визначеності **Д. н. О. ч. КК** більшості норм Особл. част. є абсолютно визначеними, зак-вещь у них однозначно забороняє певний вид сусп. небезпеч. діянь.

За допомогою типових та найбільш характерних ознак зак-вещь відображає у диспозиції масовидне явище, що є або може бути небезпеч. для сусп. Кожен одиничний прояв такого явища має підпадати під ознаки, наведені в **Д. н. О. ч. КК**. За формою викладення ознаки мають бути зрозумілі та за обсягом інформації достатні для отримання загального уявлення про сутність заборони. За технікою побудови і способом опису ознак певного виду сусп. небезпеч. діяння в чинному крим. зак-ві України розрізняють **Д. н. О. ч. КК** чотирьох видів: просту, описову, бланкетну та відсилочну. Зустрічаються також змішані **Д. н. О. ч. КК**. Проста **Д. н. О. ч. КК** називає злочинне діяння (напр., у ст. 178 КК: «пошкодження чи зруйнування релігійної споруди або культового будинку»). Просту **Д. н. О. ч. КК** зак-вещь використовує у тих випадках, коли зміст сусп. небезпеч. діяння в загальних рисах досить зрозумілий і без його розгорнутого опису в законі. Описова

Д. н. О. ч. КК вказує на декілька найбільш характерних ознак діяння (напр., у ст. 185 КК крадіжка описана як «таємне викрадення чужого майна»). Бланкетною є Д. н. О. ч. КК, яка, не називаючи конкретних ознак злочину або називаючи тільки частину з них, відсилає для встановлення змісту ознак вчиненого діяння до інших нормативних актів, які не є законами про крим. відповідальність: інших законів, інструкцій, статутів, положень, стандартів, правил, вказівок тощо (напр., бланкетною є Д. н. О. ч. КК ст. 271 КК «Порушення вимог зак-ва про охорону праці»). Відсилочна Д. н. О. ч. КК відсилає до норми закону про крим. відповідальність або її окремого положення, що міститься в ін. статті або ін. частині цієї статті КК, де йдеться про відповідний злочин або описано його ознаки (напр., Д. н. О. ч. КК ст. 122 КК відсилає до ст. 121 КК, вказуючи, що спричинення тілесних ушкоджень середньої тяжкості може мати місце за відсутності ознак тяжкого тілесного ушкодження). У КК зустрічаються норми, Д. н. О. ч. КК яких мають змішаний (комбінований) характер. В одній частині це прості або описові Д. н. О. ч. КК, в іншій – бланкетні або відсилочні (напр., такою є Д. н. О. ч. КК ст. 231 КК, якою передбачена відповідальність за умисні дії, спрямовані на отримання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, з метою розголошення чи іншого використання цих відомостей, а також незаконне використання таких відомостей, якщо це спричинило істотну шкоду суб'єкту господарської діяльності).

Лит.: Брайнін Я. М. Уголовный закон и его применение. – М., 1967; Тростюк З. А. Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу України. – К., 2003; Панов М., Квасневська Н. Кваліфікація злочинів при бланкетній диспозиції закону про кримінальну відповідальність // Право України. – 2010. – № 9.

В. І. Борисов